

La memòria de la guerra d'independència d'Israel

DAVID MIRÓ

“Qui era jo llavors? Què feia exactament? Anava al bany? Teníem bany? Alguna vegada em vaig rentar

les dents? Tenia raspall de dents? Em rentava les dents com qualsevol noi d'Eretz Israel? D'on treia la pasta? I què feia entre batalla i batalla? Qui era, en què pensava la majoria de les vegades en què no recordo que pensés? I què és un record? Un record és el que jo escric que és un record”. Yoram Kaniuk (Tel Aviv, 1930) ofereix a 1948 un magnífic assaig sobre els efectes en la memòria d'una experiència tan traumàtica, brutal i inhumana com una guerra quantens només 17 anys. Més de 60 anys després, fa l'esforç de reconstruir aquells tres mesos en què la seva vida va penjar d'un fil, en què veia desaparèixer companys gairebé cada dia i en què es va haver d'enfrontar a la terrible veritat de la guerra: o mates o et maten.

L'autor reconeix que no sap ben bé si el que recorda va passar en realitat, però assegura que “una mentida com a resultat de la recerca de la veritat pot ser més autèntica que la realitat”. Kaniuk escriu contra la reescriptura de la història que considera que s'ha fet d'aquell conflicte bèl·lic i, sobretot, del paper que hi va jugar el Palmaj, l'organització clandestina paramilitar que va exercir de força de xoc. “Ens van enviar amb gran entusiasme a fundar un estat per a les seves famílies assassinades, un estat per als seus morts, i ells no sabien que aquell estat seria una mena de manicomi en el desert, tot sembrat de la farina dels ossos de jueus que no van aconseguir arribar-hi vius”.

Les batalles i els espais morts abans del combat, però, són l'eix del llibre. Una concatenació d'atrocitats, anècdotes divertides, reflexions sobre l'amistat, la convivència amb els àrabs, l'Holocaust i el pes de la història que arrossega cada jueu. Les vivències més dures (l'autor viu turmentat per haver matat un nen àrab durant la guerra) deixen pas a una confessió: només gràcies als oblits selectius es pot superar una experiència tan dolorosa. I a qui no ho fa li passa com a un personatge que apareix al final del llibre, per al qual el rellotge del temps va quedar aturat en aquell any fatídic del 1948. ♦♦

1948
YORAM KANIUK
TRAD. DERAQUEL
GARCÍA LOZANO
LIBROS DEL
ASTEROIDE
226 PÀG./18,95 €

PERE VIRGLI

Sobre els dos cavalls bais i altres instants

SIMONA SKRABEC

Un dels tòpics més gastats de la literatura universal és el lligam entre les estacions de l'any i les edats de la vida humana. De la precisió dels poetes antics, que cantaven sobre el gèlid vent de Tràcia i sobre la poma que encara resisteix a la branca més alta, hem passat als estereotips rígids: la primavera pertany a la joventut i la neu a les velleses. La imaginació poètica té el repte constant de superar la lògica proverbial de les quatre estacions. L'ametller de Maragall, que floreix entre la neu, i T.S. Eliot, que considerava l'abril el mes més cruel, mostren la importància

de contestar a la saviesa popular. Amb *L'estiu no s'acaba mai*, Alba Dedeu entra a consciència a sospesar les imatges consolidades.

La suposada felicitat de l'estiu no resisteix la prova. En aquest recull de nou relats breus no hi ha ni hores lentes ni olor de crema de sol, ni vestidets lleugers ni llargs viatges. De lluny, potser es pot sentir la veu d'Ella Fitzgerald, taral·lejant *Summertime*. El refrany amb el consol inútil – *So hush, little baby, don't you cry...* – atrapa l'instant precís en què una criatura s'adona que el món de la seguretat infantil s'acaba i que la consciència de la mort es desperta com una fiblada.

El nexa entre un relat i l'altre és la desunió d'aquest món imaginat. Hi

L'ESTIU NO S'ACABA MAI
ALBA DEDEU
PROA
196 PÀG./17 €

ha persones que conviuen en un mateix temps i espai, però això és una mera coincidència. Els destins dels personatges no quallen en una comunitat ni s'enllacen mai en lligams gaire permanents. Tot flueix, l'espai és obert i la llibertat de moviments engendra una solitud feixuga.

Es fa molt evident el contrast amb un món d'abans, contingut en els llibres que els herois de Dedeu llegeixen de tant en tant. Encara és possible, doncs, recordar una altra manera de pensar el món, però sabent alhora que aquests models s'han fet inservibles. Els referents són només el grau zero a partir del qual es poden anar comprenent els neguits de tantes i tantes coses inacabades, el buit que s'eixampla.

La quotidianitat més anodina és minuciosament descrita amb un fil de veu neutre que prové sempre d'un personatge encara en construcció. Però sota aquest discurs planer, fotogràficament exacte, batega tota una altra vida. Aquest segon pla, que permet a l'autora construir una reflexió sobre la pròpia tasca de cronista, es basa en referents gens improvisats. En el taller de figuretes de porcellana, que viu de ridículs rituals de bodes i bateigs, una noia fa les seves pròpies nines de porcellana. I quan s'aixeca el teló, no hi hem de veure només els ninots que representen la gent del seu entorn, sinó també la Nora d'Ibsen, la sala que Villalonga es va negar a descriure i també la nina de cartró que Rodoreda es va oblidar al ras.

Alba Dedeu atrapa sàviament la sensació d'angoixa de viure en un món fet de peces petites d'un puzzle. No és fins que es desempallega de la imatge preconcebuda de com hauria de ser una excursió placida a la muntanya quan la protagonista s'adona que se sent viva, i tot just llavors és capaç de veure dos cavalls sota la pluja i trobar el mot exacte que descriu el seu pèl rogenç. ♦♦

Presentació innovadora de continguts vells

ALBERT PLA NUALART

Hi ha llibres que, més que per omplir un buit intel·lectual, neixen per ajudar amics i parents en l'angoixa tasca de trobar un obsequi adequat. Amb l'efervescència d'afirmació nacional que vivim i a les portes de la campanya nadalenca, aquesta gramàtica fa de bon regalar. Té el preu i el gruix just per fer-te quedar bé.

Al moble del menjador farà patxoca, però aporta prou novetats perquè els professionals de la llengua n'acabem arrugant el lloç?

La principal novetat és que presenta els continguts en ordre alfabètic i trossets. En aquest sentit, imita manuals d'enorme èxit en l'ensenyament de l'anglès a estrangers.

Són llibres que pretenen resoldre dubtes concrets amb la mínima teoria. L'usuari pot anar directe al mot o l'estructura que el suscita sense haver-lo de pescar dins un capítol. En aquests casos és crucial que l'edició i la tipografia l'ajudin a arribar-hi.

L'ideal és que ja hi pugui accedir

fullejant el llibre, però això és difícil si no es numeren les entrades i es posen al capdamunt de cada plana, cosa que aquest llibre no fa. L'altra via – en aquest cas l'única realment funcional – és arribar-hi a través d'un índex final de paraules i conceptes, que en aquesta gramàtica potser peca de succint.

Ara bé, si l'índex és el camí, no té gaire sentit que certs punts gramaticals no es tractin un sol cop i més a fons, en lloc de fer-los aflorar en múltiples entrades. Aquest trossejament, a més de crear redundàncies, fa caure en un excés de simplificació.

A la primera plana en tenim un exemple. L'entrada *a: darrere els verbs* es limita a dir que “la *a* desapareix quan el complement és una oració introduïda per la partícula *que*” i posa com a exemples correctes “Volia contribuir que les coses funcionessin millor” o “S'exposa que tothom el vegi”. Ni tan sols crea un vincle amb la subentrada *caiguda de preposicions* (pàg. 347), on descobrim que “en alguns casos la desaparició de la preposició fa que l'expressió sigui massa forçada” i ens dona alternatives.

GRAMÀTICA CATALANA DE LA A A LA Z
MARTAMAS/
ALBERT VILAGRASA
PUBLICACIONS DE
L'ABADIA DE
MONTSERRAT

L'usuari neòfit, depenent d'on vagi a parar, pot acabar entenent la norma de la caiguda amb un reduccionisme que farà que empitjori els seus propis textos si s'autocorregeix fent-ne una aplicació mecànica.

Evitant repetir la mateixa norma diverses vegades, potser hi hauria hagut prou espai per explicar-li que, en la llengua més espontània, moltes d'aquestes caigudes no es fan (ni és probable que es facin mai).

I ja sé que algú em pot dir que no és bo que l'atabalem relativitzant la norma vigent, però estic convençut que encara se'l desconcerta més obligant-lo a descobrir tot sol que part del que aprèn potser no és gaire adequat en registres informals.

I és que, en el fons, és molt difícil divulgar una norma que està pendent d'actualitzar. Tirar pel dret crea confusió. Elucubrar tampoc ajuda gaire, ni és el lloc adequat per fer-ho. Però un excés d'ortodòxia obliga a defensar punts de la norma des d'una rigidesa que ja és poc creïble i que d'aquí un temps pot quedar fora de joc si la reforma normativa és de l'abast que convindria. ♦♦